

IRINA RĂCHIȚEANU – ȘIRIANU

Emil Botta, Mihai Popescu, atitudinea, intonația, tăcerea plămăuiau

Doar „Fonoteca de aur“ a Radioului va perpetua arta Irinei Răchițeanu-Șirianu, forță telurică a scenei, efigie în galeria clasicilor teatrului românesc.

În peste o jumătate de veac sub reflectoare, a surprins cu fiecare rol, asimilând toate tehnicile interpretative, de la tragedia clasică la comedia de boulevard.

O apropiere de profesoara ei, Maria Filotti, rigoarea ținutei, eleganța mișcării, solemnitatea cuvântului. De la celălalt dascăl, Victor Ion Popa, a deprins știința de a comunica direct și esențial, supunând patosul interior adevărilor rostite fără sublinieri de efect. Mai ales recitalurile sale de poezie populară – pe texte din marile noastre colecții de folclor – au pus în lumină întreaga expresivitate a unei mentalități artistice în care ea însăși a văzut „demonstrarea simplității“. Forța acestei simplități a stat în cultura vocii, în capacitatea de a-și exprima personajul mai ales prin felul în care îl auzim, în glas concentrându-se întreaga vibrație a unui destin gândit în perspectiva eternității.

Ca și iluștrii ei parteneri de scenă, Marioara Voiculescu, Maria Filotti, George Calboreanu, Ion Manolescu,

personajul autorului și al epocii inspiratoare, biografii dense, adânc umane, repetabile oricând într-o altă viziune actoricească, dar profund originale prin harul său.

Rînd pe rînd, Vivie din Profesiunea doamnei Warren de Bernard Shaw, Thérèse Raquin, Anna Karenina, Anca din Năpasta, Doamna Clara, Lady din Orfeu în infern, Medeea lui Euripide, Léonie din Părinții teribili de Jean Cocteau, câteva roluri din varietatea speciilor genului dramatic, au îndreptățit, parcă, faptul că ea, ca profesionistă, a pășit în teatrul lui Victor Ion Popa, numit „Muncă și lumină“.

Într-adevăr, munca și lumina au dat sens vieții Irinei Răchițeanu-Șirianu, 45 de ani actrișă a Teatrului Național din București.

Să nu uităm ultima ei lecție de teatru. La zenitul unei mari cariere, după lucrul cu regizorii Victor Ion Popa, Ion Sava, Sică Alexandrescu, Al. Finți, s-a numărat, în stagiunea trecută, printre interpreții spectacolului cu Vrăjitoarele din Salem de Arthur Miller, semnat de foarte tânărul regizor Felix Alexa. Dintre studenții ei de la institutul de teatru s-au ales, printre alții, actorii George

Mottoi, Valeria Gagealov, Lucia Mureșan, Valentin Plătăreanu, Dumitru Pîslaru, Dumitru Cheșa...

Cortina s-a lăsat după fascinanta trecere a mării doamne prin lumea pe care a slăvit-o cu versurile geniului popular „de viață, de dragoste, de moarte“.

IONUȚ NICULESCU

CRONICA PUBLICULUI

La teatru, cu carnetul de student în buzunar

La începutul unui an universitar cînd criteriile pentru bursă și locurile din cămine sînt subiectele principale de discuție pare un răsfăț să le soliciți studenților opinia despre teatru. Și totuși am vrut să aflăm dacă teatrul rămîne un reper cultural într-o lume cu repere confuze.

Am întrebat dacă teatrul este o prezență în viața studenților, care este ultimul spectacol pe care l-au văzut, cum apreciază inovațiile și dacă există, pentru ei, șansa salvării prin teatru. Criza de timp, absența unui cerc de prieteni, răspunsurile convenționale, refuzul unora de a vorbi despre teatru, dar, mai ales, nevoia profundă a altora de artă dau pulsul acestor opinii.

ANDREEA LERA – A.S.E.: Merg la teatru destul de des, deși anul acesta nu am avut timp, fiind ocupată cu examenele de bacalaureat și facultate. Eu iubesc teatrul românesc, iar actorii noștri sînt, după părerea mea, cei mai buni. În liceul Șincai, unde am fost elevă, exista o preocupare pentru teatru. Ultimul spectacol a fost *Ce ne facem fără Willi?*, deoarece sînt o admiratoare a lui George Mihăiță. Cred că și spectacolele dure, brutale au un mesaj pentru societate.

CORNELIU TUROK – Relații publice: În teatru se regăsesc scene din viața cotidiană, din mentalitatea și psihologia oamenilor. Nu mi-a reținut atenția un spectacol anume. În Lugoj, de unde sînt, a avut loc un festival de teatru neprofesionist, unde s-au jucat piese umoristice din repertoriul italian, piese reactualizate din mitologia greacă. În teatru rămîne importantă viziunea actorului, a regizorului, care pornește de la piesă și devine apoi cu totul originală. Valorile din teatru îl apropie pe tînar de societate.

DIANA TURCU – A.S.E.: De teatru este nevoie oricînd, face parte din cultura generală. Fiind din provincie, am ales Bucureștiul datorită posibilității de a merge la spectacole. Nu am, încă, un cerc de prieteni pentru a merge la teatru, nu depinde de posibilitățile financiare. Ultimul spectacol a fost opereta *Văduva veselă*, la Viena. Nu toți tinerii sînt interesați de teatru, unii preferă concertele rock, alții filmul. Eu aș prefera teatrul.

IULIAN BĂICUȘ – Litere: Am nevoie de teatru și voi demonstra pornind de la ziare! „Regie“, „scenariu“, „lovitură de teatru“, „actorii luptei politice“ sînt termeni banalizați. Dinescu și Caramitru care sărutău crucea sau cerul hamletian al Revoluției române.

Scena părăsită de atâtea ori pentru Piață. Același Theatrum Mundi pe care îl întâlnim din antichitatea greco-latină pînă la „Glossă” sau chiar sintagma hegeliană „Marionetten- theorie”. Pe pluta Meduzei și în peșterile în care sîntem prizonieri, eu și teatrul, putem afla dacă vom dansa rîzînd sau plîngînd, amîndoi înlăunțuiți de un zeu idiot. Teatrul ne ajută să construim în fiecare o republică interioară. Prefer să vorbesc despre piesa plecării lui Andrei Șerban. Alungat, pentru ca gloria băștinașilor să nu sufere, ne-a reamintit: Kalokagathia s-a născut în Occident! Nu mai avem **Trilogie**, ci epigonice piese în greacă. Nu mai avem actorul total, alunecînd pe un plan înclinat și happeningul tragediei umane, personajele cehoviene nu se mai așază înaintea plecării. Teatrul românesc a pierdut șansa de a avea, în afara actorilor extraordinari, o filosofie, pe lângă care Lucian Giurchescu e numai un experiment. Nu am uitat jignirea adusă **Livezii de vișini** la Festivalul național de teatru, sîntem mîndri de **Titus Andronicus** și **Decameronul**. Primul pas spre totalitarism cultural. Dacă artă pură înseamnă Peter Brook, off-off Broadway, Beckett, Margaret Atwood, teatrul autoreferențial sau teatrul în teatru, atunci sînt pentru arta pură. Într-o epocă post-Katyn, post-Hiroshima, nimic nu ne mai poate atinge.

LAVINIA TATU – Politehnică: Ceea ce m-a interesat la ultimul spectacol, **Mephisto**, la Bulandra, a fost rolul lui Victor Rebengiuc. Teatrul poate comunica prin discuțiile pe care le poate genera subiectul piesei.

FEȚEA ADINA – A.S.E.: Fiind în anul întâi, n-am avut încă timp să merg la teatru. Mă interesează teatrul, dar nu știu cînd voi merge. Nu se pune problema banilor, ci a orelor tîrzii la care se termină spectacolele. Teatrul ar trebui să ne facă să plutim măcar două ore departe de mizeriile din jurul nostru.

NICOLAI SÎRBU – Politehnică: Merg rareori la teatru, prefer să citesc o carte. Ultimul spectacol pe care l-am văzut era o comedie la Teatrul „Constantin Tănase”. Teatrul este forma de comunicare dintre actori și spectatori, deci, în măsura în care ambele părți sînt tinere, se poate vorbi de o astfel de comunicare.

ANDREEA CHIRIAC – Ziaristică: De la o anumită vîrstă a lecturilor noastre, teatrul devine o parte fundamentală, profundă a sufletului. Locul actorilor români este în memoria permanentă; dincolo de ultimul gong, de ultima replică, ei ne însoțesc destinele. Merg la teatru ori de cîte ori îmi trezesc interesul o trupă, un regizor sau un titlu. Ultimul spectacol a fost **Părinții teribili**, o montare fără o viziune regizorală coerentă, care a deservit interpretarea, deși distribuția a fost valoroasă. Cred că, astăzi, în așteptarea spectacolului de teatru nu mai intră doar aluzia politică. Libertatea de expresie oferă regizorului posibilitatea de a-și arăta inteligența și creativitatea; de aceea, cred că o anume contextualizare nu scade valoarea unui spectacol. Aș mai spune că singura impuritate în artă este lipsa de talent. Tinerii comunică cu teatrul, este falsă impresia că nu o fac, cu condiția, însă, de a nu-i îngloba într-o masă neinteresată de teatru. Este o greșeală să căutăm în demersul teatral un scop anume; teatrul nu are o intenționalitate

prescrisă, este o opțiune individuală, o aventură pe cont propriu. El dă șansa maturizării, a purificării, a integrării într-o comunitate, dar într-o comunitate care își respectă valorile.

VERONICA CODREANU – A.S.E.: Orice om care se consideră cult trebuie să meargă la teatru. N-am mers la teatru foarte des în ultimul timp, am avut examen de admitere la facultate, diferite probleme financiare. Nu am un cerc de prieteni, cînd ești singur și lucrezi pentru tine, nu-ți poți permite orice. Am văzut, în iarnă, **Menajeria de sticlă**, la care m-a impresionat sinceritatea interpretelor – Carmen Stănescu, Adrian Pinte. Trăiesc dintr-un spectacol chiar și o jumătate de an, cînd vreau să-mi amintesc de ceva frumos. În selecția pieselor ar trebui să se țină cont de valoare și actualitate. Teatrul îmi oferă energie, ambiție, încredere.

RADU VOICU – Politehnică: Teatrul este un mijloc de cultură și destindere, ultimul spectacol văzut a fost **Trilogia antică**. Comunic cu teatrul în măsura în care mă ajută să mă regăsesc într-unul dintre personaje. Teatrul este o hrană sufletească, avem nevoie de noutăți și avem actori foarte talentați.

MONICA MINCU – Pedagogie: Merg la teatru adeseori și o fac dintr-o concretă nevoie de a mă asimila unei alte realități decît celei cotidiene. Nevoia de teatru nu este o sintagmă depășită; aprecierea acestui mod sincretic de artă nu este o simplă revenire la gusturile antichității, ci un mod de a simți și a fi al omului de azi – găsirea sensurilor în complexitate și nu în singularități. Ultimele spectacole: **Urechea lui Ceaușescu și Pluralul englezesc**, diferite sub raportul viziunii regizorale, dar ținînd și de genuri distincte. **Urechea lui Ceaușescu**, într-o manieră regizorală nonconformistă și oarecum eclectică, m-a impresionat prin actualitate, dar mai ales prin entuziasmul actorilor, foarte tineri, care, deși alcătuiau un „mariaj” româno-irlandez, au reușit un joc convingător. Problema banilor nu există, dorința mea este de a vedea o dată pe săptămînă o piesă bună, proaspătă, fără clișee sau rețete stabilite o dată cu vremea. Cred că sînt deja reușite pe linia modernității teatrului nostru, cum ar fi **Trilogia** lui Andrei Șerban sau alte încercări care depășesc chiar sincretismul teatral, atingînd o anume spargere a conveniențelor către zona unui eclecticism al artelor, utilizarea cunoscutei „metafore dure” și ștergerea granițelor dintre cei ce participă la sacralitatea inițiativă a actului (**...au pus cătușele florilor...**).

Teatrul nu numai că oferă o evaziune din actual, dar este o adevărată școală de frumos artistic în directă legătură cu umanitatea din noi, pune în locul nostru probleme eterne sau intrate pe scenă direct din lumea străzii, este un exercițiu de reflecție filosofică pe măsura puterilor fiecăruia.

Două studențe de la Teologie ne-au spus că, fără teatru, ar muri spiritul.

Oare atunci noi am mai putea supraviețui?

IOANA COSTIN
IULIA MACARIE